

Alle taler om det - men ingen gør noget ved det!

Oberstløjtnant Steen Flügge, Chef for 4. Trænbataljon, Det Danske Internationale Logistik Center

Indledning

Ovennævnte talemåde anvendes jo almindeligvis i forbindelse med vejret, men kunne p.t. også anvendes om den feltmæssige logistik i hæren.

Logistik har aldrig haft den store sex appeal i den militære verden, selvom alle generaler – specielt dem, der har været fører for styrker i krig – er enige om logistikens afgørende betydning for en succesfuld gennemførelse af militære operationer.

Den manglende interesse for den feltmæssige logistik i hæren kunne blandt andet opleves på den nys gennemførte NATO-/PfP-øvelse STRONG RESOLVE, der grundet dens karakter og størrelse tiltrak en lang række VIP-besøg. Kun ét af alle disse besøg fandt vej til en logistikenhed (hvis man ser bort fra felthospitalet).

Tilsvarende kunne man på øvelsens i øvrigt flotte hjemmeside se ca. 300 billeder fra øvelsen. Af disse var der 3 billeder fra de logistiske enheder, selvom disse enheder udgjorde op mod 30% af den samlede danske deltagelse.

Dette forhold er ikke nyt. Sådan har det altid været og det vil sikkert også fortsætte på den måde - kampvogne, pansrede mandskabsvogne og kanoner er nu engang mere actionprægede end lastbiler, bjærgningsvogne og ambulancer.

Desværre opleves den manglende interesse for logistikken også i den løbende uddannelse af felthærens enheder, idet man her for det meste glemmer området i sin – for så vidt forståelige – iver for at tænke ”operativt”. Fx er det på stabsøvelser meget sjældent, at logistiske begrænsninger får nogen form for indflydelse på den operative planlægning, hvilket ganske givet er farligt for opfattelsen af vores enheders reelle operative kapabilitet. Tilsvarende opleves det på feltøvelser ofte, at logistiske enheder på alle niveauer får lov til at passe sig selv, fordi det er for besværligt at inkorporere et passende logistisk spil i øvelserne.

Dette indlæg skal ikke ses som et ønske om, at logistikenhederne nu skal have pladsen på alle forsiderne, men er et forsøg på at synliggøre, at begrænset interesse for den feltmæssige logistik desværre i praksis også medfører en begrænset prioritering af dette område.

Logistik i hæren

Siden hæren begyndte sit engagement på Balkan i begyndelsen af 90’erne har der været stigende forståelse for logistikken – lige fra de yngre officerer til chefgruppen.

I dag bliver det således på næsten alle niveauer konstant betonet, hvor vigtigt det er at have en velfungerende logistik, hvis operationerne skal have et succesfuldt udfald. Det er naturligvis glædeligt, men det synes for det meste kun at være ord, uden at nogle ”gør noget ved det”.

Det skal medgives, at der i de senere år er sket en vis opprioritering af logistikken i hæren. Bl.a. oprettelsen af Det Danske Internationale Logistik Center (DANILOG) er et udtryk herfor. Dette gav kun i meget begrænset omfang øgede ressourcer til logistikken, men gav til gengæld en velegnet struktur til gennemførelsen af den logistiske støtte til udsendte enheder. Endvidere gav det også mulighed for at samordne virket ved de logistiske enheder, der hører til Den Danske Internationale Brigade (DIB).

Sidstnævnte blev demonstreret under øvelse STRONG RESOLVE, hvor der for en gangs skyld var mulighed for en reel afprøvning af hele logistikkæden fra ”Sending Nation” (DANILOG) over et National Support Element (opstillet af 12 Host Nation & Rear Support Battalion) til DIB (9. Logistik-

bataljon og 4. Trænbataljon). Dette koncept viste sig i det store og hele at være velfungerende, hvilket i høj grad skyldes samplaceringen af disse enheder ved ét regiment.

Samplaceringen, som ydermere omfatter DIB's stab og stabskompagni, gav rigtigt gode muligheder for løbende samarbejde og koordination under hele planlægnings- og opstillingsfasen. Herved opstod en synergieffekt, der var stærkt medvirkende til, at der kunne gennemføres en tilfredsstillende reallogistisk støtte til en øvelse af denne størrelse, selvom dette ikke har været afprøvet i nyere tid.

På positivsiden skal det også nævnes, at uddannelsen i faget logistik på Hærens Officersskole og Forsvarsakademiet har fået større bevågenhed og flere timer.

Erfaringer fra øvelse STRONG RESOLVE

Øvelse STRONG RESOLVE viste på flere områder, at der er "noget om snakken" i ovennævnte talemåde.

Til at yde reallogistisk støtte til DIB skulle der opstilles ca. en halv 4. Trænbataljon og en halv 9. Logistikkbataljon. Begge enheder tilhører de hurtige reaktionsstyrker, men ikke desto mindre viste opstillingen af disse enheder sig i praksis at være problematisk.

På personelsiden er begge bataljoner underbemandede og der er mangel på specialister.

Den generelle underbemanding skyldes ikke, at forsyningstropperne er ringere til at rekruttere værnepligtige til DIB-rådighedskontrakter end andre våbenarter, men skyldes derimod, at denne våbenart i mange år har været nedprioriteret i tildelingen af værnepligtige. Forsyningstroppernes andel af de værnepligtige har således konstant været mindre end våbenartens andel af opstillingspligten – både i relation til hovedforsvarsstyrker, reaktionsstyrker og udsendte styrker. I foråret 2000 undlod man endog indkaldelse af et helt værnepligtshold til forsyningstropperne med deraf åbenlyse negative konsekvenser for rekrutteringen.

Denne mangel på personel medførte, at man til øvelsen måtte låne specialister blandt det fast tjenstgørende personel, der i forvejen er hårdt belastet af mange udsendelser. Man måtte endog låne værnepligtigt personel for at kunne løse opgaverne.

Materielmæssigt var det tilsvarende nødvendigt at inddrage specielt køretøjer fra hele hæren, endog fra værnepligtsenheder. Flere køretøjstyper findes slet ikke i bataljonerne, og måtte lånes fra andre stamenheder. Det kunne også konstateres, at der manglede specialcontainere og andet specialudstyr, reservedelsbeholdninger mm. Samlet betød det, at det først var muligt at få materiellet tilvejebragt i sidste øjeblik inden deployeringen til Polen - og da fortsat med mangler.

Forsyningstroppernes nuværende materielmæssige situation er et udtryk for en mangeårig nedprioritering af våbenartens behov, der går helt tilbage til den kolde krig og Jyske Divisions planlagte indsættelse i Slesvig-Holsten. Selvom beredskabet på daværende tidspunkt var højt, benyttede man sig fx - specielt i de senere år - i stadig højere grad af udskrevne køretøjer, hvorfor forsyningstroppernes samlede beholdning af stamkøretøjer i samme periode har været faldende. På øvelser, til uddannelse af værnepligtsenheder og i forbindelse med uddannelse og/eller aktivering af reaktionsstyrker kan udskrevne køretøjer naturligvis ikke anvendes, ligesom det ikke er alle våbenartens specialkøretøjer, der overhovedet findes i det civile samfund.

Endvidere er der en del materiel og forsyninger, der endnu ikke er anskaffet til hæren. Bl.a. indgår der i reaktionsstyrkerne terrængående ambulancer, der her 8 år efter DIB's oprettelse endnu ikke er anskaffet, og våbenarten besidder fx p.t. ikke drivmiddelkøretøjer, der kan anvendes uden for landets grænser.

Det største problem findes inden for vedligeholdelsestjenesten, hvor man slet ikke har kunnet holde trit med anskaffelse af værktøjer og reservedele til nyindførte køretøjer, våben, kommunikationsmateriel m.m. Tilstedeværelse af relevante værktøjer og reservedele er nu engang forudsætningen for, at vores mekanikere kan reparere materiellet.

På sanitetssiden er det positivt, at der er etableret et meget moderne og velfungerende felt-hospital ved 9. Logistikbataljon, men ét er ikke tilstrækkeligt, og det nytter ikke meget at have et velfungerende felthospital, hvis de underliggende sanitetsenheder og -led ikke er tilsvarende godt udrustet og uddannet, hvilket desværre viste sig på øvelsen.

Det materiel, der organisatorisk tilhører reaktionsstyrkeenhederne, anvendes ikke kun til disse enheder, men anvendes også ved de udsendte enheder og til uddannelsen af værnepligtsenhederne. Udsendt materiel er således ikke til rådighed til uddannelsen herhjemme og sammen med materielmanglerne i øvrigt medfører det, at det også er problematisk at tilvejebringe materiel til uddannelsen af våbenartens to uddannelsesstrænbataljoner. Sidstnævnte er bekymrende såvel i relation til uddannelsens kvalitet som for motivationen for både de fastansatte og de værnepligtige. Specielt for de sidstnævntes vedkommende er det af stor betydning, at man føler, at uddannelsen er relevant og finder sted på tidssvarende og dermed tillidsskabende materiel - ikke mindst af hensyn til motivationen for at lade sig rekruttere til reaktionsstyrkerne og dermed til udsendelse til internationale operationer.

Uddannelsen af enhver reaktionsstyrkeenhed gøres naturligvis ikke nemmere, når der er store personel- og materielmangler. Det er af den grund p.t. ikke muligt at gennemføre reel enhedsuddannelse af 9. Logistikbataljon og 4. Trænbataljon.

Når det alligevel lykkedes bataljonerne at løse de reallogistiske opgaver under øvelse STRONG RESOLVE, var det altså ikke en demonstration af disses kunnen og færdigheder. Det skyldtes derimod i høj grad en stor indsats af velmotiveret personel på alle niveauer samt det forhold, at langt størstedelen af personalet har erfaringer fra udsendelser til Balkan. Hertil kommer, at en stor del af materialet og personalet – specielt i forbindelse med vedligeholdelsestjenesten - som tidligere nævnt var "lånt" til lejligheden.

Disse problemstillinger skal ses i lyset af, at der "kun" var tale om en øvelse i en kortere periode, hvor det logistiske støttebehov er begrænset i sammenligning med støttebehovet til en udsendelse af større enheder til en reel mission i udlandet.

Hvis hærens logistikenheder skal kunne løse deres opgaver, er der altså behov for tilførsel af ressourcer til området. Det gælder af beredskabsmæssige årsager primært de enheder, som indgår i reaktionsstyrkerne, men det gælder også uddannelsesenhederne, der er forudsætningskabende for reaktionsstyrkernes eksistens og kvalitet.

Kommentarer til "Hærens fremtid - Et debatindlæg"

Debatindlægget om hærens fremtid, som blev bragt i Militært Tidsskrift nr. 5-2001, fremsætter en række spændende og gode tanker om hærens fremtid, hvori jeg kun kan være enig i størsteparten. Bl.a. fordi der lægges vægt på en øget ressourcetildeling til de operative enheder, hvortil hærens logistiske enheder naturligvis hører.

Først og fremmest er holdningen til værnepligten i mine øjne positiv; ikke mindst set fra forsyningstroppernes side, hvor vi jo altid primært har haft rene værnepligtsenheder og meget gode erfaringer med disse. Ud over værnepligtens samfundsmæssige værdier er den uovertruffen som rekrutteringsgrundlag.

Kvaliteterne ved tjenesten i forsvaret vil aldrig kunne beskrives i en jobannonce, men skal opleves. Det er i den forbindelse vigtigt at holde fast i, at der ikke kun er tale om rekruttering til reaktionsstyrkekontrakter og international tjeneste, men også rekruttering af professionelle specialister, befalingsmænd og officerer. I min våbenart er der en række funktioner, som næppe vil kunne virke tiltrækkende at forrette tjeneste i over en mangeårig periode, og som det derfor ville blive svært at rekruttere kvalificeret personel til. Et problem, som allerede er kendt i nogle af de lande, der er gået over til professionelle styrker. De kolleger, der som jeg har erfaringer med samarbejde med den engelske hær, vil sikkert give mig ret i, at en rent professionel hær ikke giver lutter fordele – specielt ikke på manuelt niveau.

Den "danske model" kombinerer netop fordelene ved at have en række fastansatte specialister og ved at have værnepligten som forudsætningen for en bred og fleksibel professionel reaktionsstyrke i form af det gode grundmateriale, der findes blandt landets unge. Det giver samtidigt mulighed for at opretholde en passende stor samlet personelstyrke med et rimeligt ressourceforbrug såvel i reaktionsstyrkerne som i krigsstyrken.

Jeg ved, at indlæggets forfattere alle tillægger logistikken stor betydning, men ikke desto mindre levnes området stor set ingen plads i indlægget, hvilket kan undre, når der ses beskrevet en række mulige kommende opgaver for hæren, som netop alle kræver øget logistisk støtte.

I indlægget foreslås det bl.a. at skabe en bataljonsværdi med fast personel samt en forøgelse af antallet af aktive brigadestabe. Forslaget vil naturligvis kræve et tilsvarende logistisk set-up, hvis det skal have mening.

Når indlægget endvidere lægger op til, at Danske Division (DDIV) skal indgå i *Forces of Lower Readiness* på 91 til 181 dages beredskab med dertil hørende krav om "deployability", medfører dette også et betydeligt større logistisk behov end hidtil.

Alene kravet om "deployability" medfører en række tunge logistiske opgaver i forbindelse med de- og redeployering, som næppe kan løses med den nuværende struktur.

Et øget beredskab stiller endvidere store krav til tilstedeværelse og vartning af specialmateriel til divisionens trænbataljoner, for slet ikke at tale om de uddannelsesmæssige behov og kravene til den logistiske støtte på nationalt niveau. Set i lyset af, at det allerede er problematisk at løfte bare én brigade til et højt beredskab, vil det være meget ressourcekrævende at løfte hele DDIV til at være "deployable", selv om det i givet fald vil være på et lavere beredskab end for DIB.

Begge områder bekræfter under alle omstændigheder et behov for at få udviklet og udrustet de enheder, der skal løse de feltmæssige logistikopgaver.

Indlæggets tanker om tilvejebringelse af midler til materielinvesteringer ved at søge yderligere strukturrationaliseringer samt en reduktion af forvaltningsbyrden er positive og meget relevante. Prioriteringen af de operative enheder i alle værn må i relation til forsvarrets hovedopgaver naturligvis være helt klar, og ingen kan vel være uenig i dette.

Påstanden om at hæren ikke har behov for nyanskaffelser på væsentlige områder er imidlertid lidt bekymrende på baggrund af de aktuelle problematiske forhold ved forsyningstropperne, som jeg helt overordnet har forsøgt at beskrive.

Der er et klart behov for materielinvesteringer på dette område, hvis man mener "business" med hærens enheder, og det hænger ikke helt sammen med indlæggets synspunkt om, at hovedparten af forsvarrets investeringsmidler bør tilfalde søværnet og flyvevåbnet.

Godt nok giver moderne teknologi alt andet lige nogle muligheder for at effektivisere den feltmæssige logistik; fx ved øget anvendelse af containersystemer, bedre styring af forsyninger, øget transportkapacitet mv. Dette vil dog primært give mulighed for reduktioner på personelsiden, og ikke på materiel- og forsyningssiden, hvor der vil være behov for investeringer i moderne og dyr teknologi.

Det kan ikke afvises, at det materiel-, personel- og uddannelsesmæssige efterslæb, som præger hærens logistikenheder kan afhjælpes ved en omprioritering og en mere effektiv udnyttelse af hærens ressourcer. Det i sig selv vil være meget positivt for hærens logistik og dermed også for hele hærens kampkraft. Man må blot håbe, at der også vil være ressourcer til nødlidende områder i andre våbenarter, hvoraf fx ingeniørtropperne i forvejen synes at have tilsvarende problemer.

Ovennævnte investeringsbehov er imidlertid kun det, som er nødvendigt for at bringe de logistiske reaktionsstyrke- og uddannelsesenheder op på et operativt acceptabelt niveau.

Felthærens logistiske enheder – specielt brigadernes trænbataljoner – har nemlig ikke været gennem nogen form for større organisationsudvikling siden den kolde krig. De er derfor dimensio-

neret og organiseret til datidens scenarier i henholdsvis Slesvig-Holsten og på Sjælland, der begge var præget af begrænsede afstande og god infrastruktur.

De mulige scenarier, der i dag tegner sig for DIB, SHIRBRIG m.fl. samt DDIV, hvis sidstnævnte skal gøres "deployable", er generelt fjernt fra Danmark med heraf følgende større krav til den logistiske støtte. Troppeenhedernes operationsområder vil også være præget af store afstande, ligesom der med stor sandsynlighed vil være tale om en meget begrænset infrastruktur. Indsættelse i fredsstøttende operationer giver i sig selv også behov for andet materiel end det nuhavende som fx materiel og udstyr til etablering af lejre, udbedring af lokal infrastruktur mv. Alene disse parametre giver behov for fx andre køretøjstyper (terrængående), mobile faciliteter (mobile værksteder mv.), bedre kommunikationsmidler og forøgede reservebeholdninger.

Der er altså behov for at udvikle og udruste logistikenhederne til disse "nye" opgaver, og Hærens Logistiskole har da også allerede leveret en *"Udviklingsskitse for Logistik i Hæren 2000-2015"*, der analyserer disse behov, og hvorefter det fremgår, at der er behov for større materielinvesteringer for at kunne leve op til disse krav til logistikken.

Dette fremtidige investeringsbehov kommer altså oven i det aktuelle investeringsbehov, og da vil opgaven næppe kunne løses alene inden for hærens nuhavende økonomiske rammer - selv med en ændret prioritering/effektivisering.

På den baggrund synes jeg, at det måske er lidt uforsigtigt at "love" størstedelen af de kommende års investeringsmidler til de andre værn, selv om disse selvfølgelig skal tilgodeses i en fornuftig overordnet balance med hensyn til materielinvesteringer. Hele området bør under hensyntagen til alle værns behov analyseres nærmere med henblik på at finde den prioritering, der i sidste ende giver forsvaret den bedst mulige kapacitet til at løse de primære opgaver. Forsvarets overordnede logistik og de indtil nu lidt oversete muligheder for logistisk interværnsstøtte bør helt naturligt inddrages i dette arbejde.

Sluttelig vil jeg tillade mig at citere fra hærens doktringrundlag (Feltreglement 1, 1. kapitel):

"Logistik er et forudsætningskabende og integreret element i kampen, der danner grundlag for den succesfulde gennemførelse af operationer."

Jeg har forsøgt at beskrive, at der i hæren findes et område, som efter længere tids forsømmelse nu trænger til en væsentlig ressourcemæssig opprioritering, hvis man seriøst ønsker at have velfungerende og effektive enheder i hæren; specielt ved de udsendte enheder og i reaktionsstyrker, men også i resten af hæren.

Det kræver, at man fremover ikke kun taler om logistik i hæren, men også reelt gør noget ved det og tilføjer området de nødvendige ressourcer!